

Jesusberättelsen 2 - Trovärdigt sätt att berätta

I fornkyrkan ansåg man att Markusevangeliet hör samman med Petrus. Berättelsen börjar där Petrus kommer in i bilden, Markus realistiska och "hårdhänta" beskrivning av Petrus, de många "de" om lärjungarna (Petrus "vi), de arameiska orden i en grekisk text, samstämmigheten med Petrus predikan i Apg 1:38-40 och de många onödiga, men så härliga detaljerna. Allt det vittnar tillsammans med nytestamentliga fakta om att de två hade mycket att göra med varandra om att vi hör Petrus stämma i Markus text.

Mycket talar för att Matteus och Lukas använt Markus text som en av sina källor. De har då helt naturligt tagit bort en del, som man gör när man skriver av en litterär källa. Markusevangeliet har mer än hundra sådana ovidkommande detaljer som Matteus och Lukas finner vara onödiga. Men Markus behåller Petrus självupplevda berättelse. Jag ger två konkreta exempel. Om man hört Jesus säga till en död tolvåring "Talita koum, lilla flicka stig upp" och sedan sett den döda flickan röra på sig så minns man garanterat de orden resten av livet. Och har man varit i sjönöd och sett Jesus sova i båten med en dyna under huvudet så berättar man ofta om den dynan, trots att den inte behövs för berättelsen.

På tal om Jesus i båten. Den skottske exegeten Richard Bauckham redogör i sin bok *Jesus and the Eyewitnesses* för kriminalpsykologiska studier kring förmågan att minnas och rekapitulera händelser. Bauckham sammanfattar den psykologiska forskningen i nio punkter och jämför sedan dem med evangeliernas berättelser. I min egen bok *Jesusberättelsen* ser jag på nämnda berättelse utifrån de nio kriterierna och konstaterar att de alla uppfylls. Och inte att förglömma: Lärjungarna är mer rädda efter att Jesus stillat stormen än under den. De kunde inte förstå vem de har med sig i båten.

Ja, evangelisterna är förunderligt sakliga och realistiska i sin beskrivning. Det har sagts att det inte finns någon annan religiös eller politisk rörelse som har talat på det sättet om sina ledare. Petrus förnekar, Tomas stortvivlar, Judas förråder och alla lärjungar flyr. Också beskrivningen av Jesus innehåller många överraskande drag. Jesus beskrivs långtifrån som någon superhjälte. Markus räds inte att skriva till och med sådant som motståndarna sedan kunde utnyttja. Några exempel. Jesus lyckas inte hålla den botade mannen tyst om undret som skett. Jesus anhöriga anser en tid att Jesus var från sina sinnen och vill ta hand om honom. (En del yngre handsskrifter föredrar att skriva att det var de skriftlärdade som kom för att ta hand om Jesus). Jesus vet inte vem som rör vid honom, lärjungarna tycker att Jesus ställer dumma frågor. Jesus kallas föraktfullt för snickaren. Jesus kunde inte göra många under i Nasaret på grund av den otro han mötte. Hans semesterplaner gick om intet. Han säger att han inte vet stunden för Människosönens ankomst på himmelens skyar.

I sak är ju allt det här inget märkligt. Jesus fick uppleva det som vi alla får vara med om, nämligen att de yttre omständigheterna ibland gör att det inte blir som vi tänkt. Men allt det här var ändå sådant som motståndare kunde missbruka om de så ville. Men Markus hade inga tveksamheter att skriva som han gjorde. Hans intention var tydligen att skildra de epokgörande händelserna så som de verkligen gick till. Eller som bibelforskare Taylor har uttryckt det: "Markus objektivet är ett tecken på evangeliets höga historiska värde."

Den tidsmässiga närheten till det som hänt märks på flera sätt i skildringen. Markus sätt att skriva visar att han kände flera av de personer han skriver om. Han presenterar korsbäraren Simon från Kyrene som far till Alexander och Rufus. Simon och hans familj kom tydligen till tro på Jesus! Namnet på tullindrivaren Levis far nämns. Tiggaren i Jeriko presenteras och han namnger kvinnorna som stod vid korset och gick ut till graven.

Olikheterna mellan evangelisterna stärker berättelsens trovärdighet. En egen upplevelse må belysa det hela. Jag minns ännu var jag befann mig i församlingshemmet, bredvid änkan. Det var minnestund. Några, fyra till antalet, kom var för sig och uttryckte sitt deltagande i sorgen. Änkan återgav kort vad som hade hänt i makens liv hans sista veckor. Om en utomstående person skulle ha tagit del av änkans redogörelser skulle personen ha kunnat påstå att hon ljög. De fyra versionerna skilde sig så markant från varandra. Detaljerna varierade. Men eftersom jag hört hela redogörelsen i

samband med sorgesamtalet så visste jag att det hon berättade var delar i en större helhet. Men huvudbudskapet var det samma.

Olikheter i detaljer vittnar om trovärdighet. Det gör också det faktum att urkyrkan låter de fyra evangelierna finnas utan strävan till förenhetligande. Fornkyrkan förkastade alla korrigerings- och harmoniseringsförsök. Varför? Därför att man såg de fyra evangelierna som trovärdiga vittnesbörd om det stora som hänt.

I nästa artikel ska vi se om det finns någon anknytning mellan skildringen och historiska fakta vi i övrigt känner till från den här tiden.